

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa : **P. Z. D. H. K.**, IČO : X., v dovolacom konaní zastúpený Advokátskou kanceláriou M. a P., s.r.o. so sídlom v B., proti žalovanému : **P. S. U. S. O. K. – T.**, K., IČO : X., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. P. H., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v R., **o určenie, že právny vzťah vyplývajúci z nájmu výkonu práva poľovníctva trvá**, ktorá sa viedla na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 14 C 33/2007, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. januára 2008 sp.zn. 15 Co 237/2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. januára 2008 sp.zn. 15 Co 237/2007 a rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota z 30. augusta 2007 č.k. 14 C 33/2007-89 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Rimavská Sobota na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rimavská Sobota (súd prvého stupňa) rozsudkom z 30. augusta 2007 č.k. 14 C 33/2007-89 zamietol návrh na začatie konania, ktorým sa navrhovateľ domáhal určenia, že právny vzťah účastníkov, založený zmluvou o nájme výkonu práva poľovníctva z 15. septembra 2003, naďalej trvá v nezmenenom obsahu, „tak, ako vznikol pri jeho uzatvorení“. Navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi, do rúk jeho zástupcu, náhradu trov konania v sume 8 402,- Sk. Podľa súdu prvého stupňa nebolo možné vyhovieť návrhu na určenie, že právny vzťah účastníkov trvá, pretože zmluva účastníkov o nájme výkonu práva poľovníctva, z ktorej sa existencia vzťahu vyvodzuje, je neplatná, keďže nebola schválená príslušným orgánom (§ 16 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve).

Krajský súd v Banskej Bystrici (odvolací súd), na odvolanie navrhovateľa, rozsudkom z 30. januára 2008 sp.zn. 15 Co 237/2007 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi, do rúk jeho zástupcu, náhradu trov odvolacieho konania v sume 7 858,- Sk. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Za dôvodnú nepovažoval, okrem iného, ani námietku navrhovateľa, že postupom súdu prvého stupňa, ktorý pojednával v jeho neprítomnosti, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. K tomu uviedol, že navrhovateľ mal dostatok času na to, aby si zabezpečil svoje zastúpenie.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa, „v spojení“ s rozsudkom odvolacieho súdu, podal navrhovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z procesných väd podľa § 237 písm. f/ a g/ Občianskeho súdneho poriadku zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (O.s.p.), tvrdiac, že postupom súdov mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a že v odvolacom konaní rozhodovali vylúčení sudcovia, resp. že senát odvolacieho súdu bol nesprávne obsadený.

Odporca navrhol dovolanie navrhovateľa zamietnuť, pretože ním napadnuté rozhodnutia a im predchádzajúci postup súdov boli zákonné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), postupujúc podľa predpisov účinných od 15. októbra 2008 (prechodné ustanovenie § 372p ods. 1 O.s.p. k úpravám účinným od 15. októbra 2008 na základe zákona č. 384/2008 Z.z.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či jeho mimoriadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom. Na tomto mieste považuje dovolací súd za potrebné pripomenúť dovolateľovi, ktorý dovolaním výslovne napáda aj rozsudok súdu prvého stupňa, že podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. účastník konania môže dovolaním napadnúť iba právoplatné rozhodnutia *odvolacieho* súdu. Odvolacím súdom je krajský súd, ak rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu (§ 10 ods. 1 O.s.p.) a Najvyšší súd Slovenskej republiky, ak rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu ako súdu prvého stupňa (§ 10 ods. 2 O.s.p.). Rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je spôsobilým predmetom dovolania; nemožno ho týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napádať, a to ani vtedy, ak by konanie okresného súdu malo procesné vady vymenované v ustanoveniach § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.

[pravda, vyššie uvedené nevyklučuje, aby dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvého stupňa v prípade, ak má vady, pre ktoré zrušuje rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 243b ods. 3 O.s.p.)].

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Ak dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je prípustné len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Napokon, dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného vo veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Navrhovateľom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 – 3 O.s.p., pretože ním bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd v ňom nevyslovil prípustnosť dovolania. Napadnutému rozsudku odvolacieho súdu naostatok nepredchádza ani rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým by bol odvolací súd viazaný.

So zreteľom na obsah dovolania a osobitne na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu skúmať vždy, či v konaní nedošlo k závažným procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a ak g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Ustanovenie § 237 O.s.p. pritom nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým dovolanie inak nie je procesne prípustné. Pre posúdenie existencie procesnej vady v zmysle uvedeného ustanovenia nie je významný subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k niektorej z týchto väd, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že navrhovateľ dôvodne vytýka súdom nižších stupňov, že ich postupom sa mu odňala možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Preskúmaním spisu súdu prvého stupňa dovolací súd zistil nasledovné:

Predseda senátu (samosudca) súdu prvého stupňa opatrením zo 17. júla 2007 (č.l. 64 spisu) nariadil na prejednanie veci samej pojednávanie na deň 30. augusta 2007, o čom vyrozumel účastníkov.

Listom z 15. augusta 2007, doručeným súdu 20. augusta 2007 (č.l. 65 spisu), predseda navrhovateľa ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a požiadal súd o „presunutie“ pojednávania na nový termín. Ako dôvod žiadosti uviedol čerpanie dlhodobu plánovanej dovolenky v zahraničí.

Súd prvého stupňa na pojednávaní konanom 30. augusta 2007 (č.l. 75-76 spisu), po oboznámení sa s podaním navrhovateľa z 15. augusta 2007, uznesením pojatým do zápisnice o pojednávaní rozhodol tak, že vec prejedná v neprítomnosti navrhovateľa. Po zaznamenaní prednesu zástupcu odporcu, rozhodnutím, že končí vo veci dokazovanie a po oboznámení obsahu spisu rozsudkom rozhodol o veci.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 97-99 spisu), okrem iného, namietal, že mu súd prvého stupňa tým, že vec prejednal v jeho neprítomnosti, hoci svoju neúčast' na pojednávaní riadne ospravedlnil a tým, že mu neumožnil vyjadriť sa

k predbežnej otázke, k otázke neplatnosti zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva, odňal možnosť konať pred súdom.

Odvolací súd opatrením zo 4. decembra 2007 (č.l. 110 spisu) nariadil na prejednanie veci samej pojednávanie na deň 30. január 2008, o čom vyrozumel účastníkov, resp. ich medzitým zvolených zástupcov.

Súdna tajomníčka odvolacieho súdu vyhotovila dňa 30. januára 2008 úradný záznam (č.l. 113 spisu) v znení: „Dňa 30.1.2008 telefonicky požiadal zástupca JUDr. Z. (bolo zle rozumieť meno), že bude na pojednávanie meškať kvôli dopravnej nehode na ceste, žiada strpenie približne 15-20 minút.“

Odvolací súd na pojednávaní (č.l. 114-116 spisu), potom ako zistil, že navrhovateľ ani jeho zástupca sa nedostavili na pojednávanie a oboznámil sa s úradným záznamom z 30. januára 2008, uznesením pojatým do zápisnice rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti navrhovateľa a jeho zástupcu. Po zaznamenaní prednesu zástupcu odporcu a prerušení pojednávania za účelom porady senátu rozsudkom rozhodol o veci. Zo zápisnice o pojednávaní tiež vyplýva, že „zástupca navrhovateľa (JUDr. Z.)“ sa dostavil do pojednávacej miestnosti po vyhlásení rozhodnutia odvolacieho súdu.

V odôvodnení písomne vypracovaného rozhodnutia (č.l. 122 spisu) odvolací súd, okrem iného, uviedol, že neprihliadol na odvolaciu námietku navrhovateľa, že postupom súdu prvého stupňa mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedol, že navrhovateľ síce ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky mimo územia Slovenskej republiky, urobil tak ale podaním zo dňa 15.08.2007, t.j. vtedy, kedy mal čas ešte 14 dní na zabezpečenie svojho riadneho zastúpenia v konaní, či už niektorým z členov výboru alebo aj zástupcom z radov advokátov. Pokiaľ teda okresný súd pojednával dňa 30. augusta 2007 v neprítomnosti navrhovateľa, neodňal mu možnosť konať pred súdom.

Uvedený postup súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu a ich rozhodnutia nie sú v súlade so zákonom.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme

možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Medzi základné práva účastníka konania patrí aj právo účastníka, aby sa jeho právna vec prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Zúčastniť sa prejednávania právnej veci pred súdom je neodňateľným právom každého účastníka konania, a to v každom štádiu procesu, pokiaľ zákon nestanovuje inak, ak na tomto svojom práve účastník trvá. Zákon v ustanovení § 101 ods. 2, druhá veta O.s.p. určuje len jednu výnimku z tohto práva účastníka, za splnenia ktorej sa môže vec prejednať i v jeho neprítomnosti, a to v prípade, ak riadne predvolaný účastník sa na pojednávanie nedostavil a nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania. Pravda, dôvod uvedený účastníkom posudzuje vždy súd, a to v súvislosti s ďalšími právne a skutkovo významnými skutočnosťami, a môže teda prísť k záveru, že dôvod v žiadosti o odročenie pojednávania dôležitý nie je, k takému záveru ale môže prísť len na základe riadneho posúdenia žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.

V zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 O.s.p. návrh má obsahovať pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, ktorými žalobca odôvodňuje opodstatnenosť uplatneného nároku. Pretože súd je viazaný len petitom návrhu, môže posúdiť opodstatnenosť uplatňovaného nároku aj z iných dôvodov vyplývajúcich zo skutočností, ktoré neboli v žalobe uvedené a ani neskôr účastníkom tvrdené, ak ich inak z dokazovania zistil. Takému rozhodnutiu však musí predchádzať zákonné konanie (fair process), t.j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní.

Návrhom na začatie konania navrhovateľ sa domáhal, aby súd určil, že právny vzťah účastníkov založený zmluvou o nájme výkonu práva poľovníctva z 15. septembra 2003 naďalej trvá v nezmenenom obsahu, „tak, ako vznikol pri jeho uzatvorení“. Uvedeného určenia sa domáhal z dôvodu, že odporca neodôvodnene odstúpil od zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva.

Odporca vo vyjadrení k návrhu na začatie konania, doručenom súdu faxovým podaním 28. augusta 2007 (t.j. 2 dni pred pojednávaním súdu prvého stupňa), sa proti návrhu bránil, okrem iného, i tým, že zmluva o nájme výkonu práva poľovníctva je neplatná, pretože nebola schválená Obvodným lesným úradom v Revúcej podľa § 16 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve. Súd prvého stupňa naostatok založil svoj záver o neopodstatnenosti návrhu na začatie konania práve na tom, že zmluva účastníkov o nájme výkonu práva poľovníctva, z ktorej sa existencia vzťahu vyvodzuje, je neplatná, keďže nebola schválená príslušným orgánom. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu nižšieho stupňa.

Tieto závery súdov nevychádzajú zo zákonného a spravodlivého konania, pretože v ich konaní nebola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov navrhovateľa. Navrhovateľovi nebolo doručené vyjadrenie odporcu (z ktorého napokon súdy vychádzali pri posúdení opodstatnenosti návrhu na začatie konania) a nebolo mu umožnené, aby sa mohol vyjadriť k tomuto tvrdeniu odporcu a prípadne produkovať dôkazy na jeho vyvrátenie a vyjadriť sa k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim.

Nie je možné bezvýhradne sa stotožniť ani so záverom odvolacieho súdu, že postupom súdu prvého stupňa, ktorý vec prejednal v neprítomnosti navrhovateľa, sa mu neodňala možnosť konať pred súdom, ktorý záver vyvodil z toho, že navrhovateľ síce ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu dlhodobo plánovanej dovolenky mimo územia Slovenskej republiky, urobil tak ale podaním zo dňa 15.08.2007, t.j. vtedy, kedy mal ešte 14 dní času na zabezpečenie svojho riadneho zastúpenia v konaní, či už niektorým z členov výboru alebo zástupcom z radov advokátov.

Je síce pravda, že podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. mája 1999, sp.zn. 2 Cdo 13/99 (R 108/2000) vznik prekážky brániacej poverenému zamestnancovi (členovi) konať pred súdom za právnickú osobu, riadne predvolanú na pojednávanie, nie je dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania, ak za ňu môže konať iný zamestnanec (člen)

prípadne sám štatutárny orgán, predmetné rozhodnutie ale v žiadnom prípade neinštruuje súdy tak, aby ho „otrocky“ aplikovali v každej obdobnej procesnej situácii, bez ohľadu na konkrétne okolnosti veci, najmä na to, že navrhovateľ nemal možnosť sa vyjadriť k procesnej obrane odporcu, na ktorom súdy napokon založili svoje závery.

Nemožno v tejto súvislosti nechať bez povšimnutia, že podľa čl. 10 Stanov navrhovateľa z 13. septembra 1993 (ich kópia je na č.l. 32 až 40 spisu) združenie zastupuje len predseda; písomnosti, ktorými združenie preberá záväzky, získava práva alebo disponuje majetkom, podpisuje finančný hospodár, písomnosti týkajúce sa poľovného hospodárenia, podpisuje aj poľovný hospodár.

Vadu konania súdu prvého stupňa spočívajúcu v odňatí možnosti navrhovateľa konať pred súdom odvolací súd neodstránil. Naopak, sám zaťažil touto vadou svoje konanie, keď napriek tomu, že zástupca navrhovateľa požiadal z dôležitého dôvodu (dopravná nehoda) „o strpenie“ s prejednaním veci, vec napriek tomu prejednal v jeho neprítomnosti. Navrhovateľovi nebola tak daná možnosť vyjadriť sa k veci ani v odvolacom konaní.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že postupom a rozhodnutím súdov nižších stupňov bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúca v odňatí možnosti navrhovateľa konať pred súdom zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním navrhovateľa napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, a pre rovnaké vady i rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota, zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 a 3 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z.).

Nemožno sa však stotožniť s dovolacím dôvodom navrhovateľa, že konanie odvolacieho súdu má vadu aj podľa § 237 písm. g/ O.s.p. (rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd neprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát).

Túto vadu konania navrhovateľ vidí v tom, že „podľa predvolania na odvolacie pojednávanie zo dňa 4.12.2007 mala byť predsedníčka senátu JUDr. Jaroslava Vráblová, hoci v skutočnosti vec prejednával senát JUDr. Jaroslava Mikulaja.“

Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Banskej Bystrici na rok 2007, v znení jeho zmien a doplnkov, bola JUDr. Jaroslava Vráblová v čase nariadenia pojednávania vo veci (4. decembra 2007, riadiacou predsedníčkou senátu 15 Co. Z Rozvrhu práce Krajského súdu v Banskej Bystrici na rok 2008, v znení jeho dodatku č. 1, vyplýva, že predsedníčkou senátu 15 Co, riadiacim predsedom ktorého bol JUDr. Jaroslav Mikulaj, bola do 31. januára 2008 aj JUDr. Jaroslava Vráblová, ktorá bola potom vyradená zo senátu z dôvodu prerušenia výkonu funkcie sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici podľa ustanovenia § 24 ods. 4 zák.č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Z uvedeného podľa dovolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd bol správne obsadený a že vo veci rozhodovali zákonní sudcovia.

Z vyššie uvedených dôvodov bolo o dovolaní navrhovateľa rozhodnuté tak, ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. apríla 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková